ПРАВО І СУСПІЛЬСТВО

Науковий журнал

Журнал заснований у 2004 році з ініціативи генерал-лейтенанта міліції ВІТАЛІЯ ФЕДОРОВИЧА ЗАХАРОВА, заслуженого діяча науки і техніки України, кандидата юридичних наук, професора

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1546 від 09.05.2024 року. Ідентифікатор медіа R30-04539.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет», (вул. Єрмолової, буд. 35а, м. Дніпро, 49033, dgu@ukr.net, (056) 370-28-72)

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, італійська, литовська.

Офіційний сайт: www.pravoisuspilstvo.org.ua

Виходить 6 разів на рік

Адреса редакції: вул. Єрмолової 35а, 49033, м. Дніпро, Україна. Тел +38 (056) 767-35-24

ISSN 2078-3736

У номері

РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ І ПРАВА: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА КОНСТИТУЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ

ЦИВІЛІСТИКА

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛІСТИКА

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

5
2025
Том 1

ПРАВО І СУСПІЛЬСТВО

5 • 2025

Науковий журнал

Науковий журнал. Заснований у 2004 році. Засновники: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», Фонд юридичної науки Академіка права В.В. Сташиса, Національна академія внутрішніх справ. Видавець – ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет». На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі юридичних наук (D8 – Право, D9 – Міжнародне право, K9 – Правоохоронна діяльність).

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Головний редактор **М.В. Корнієнко**

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію автора

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Зміни до тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Ухвалено до друку та поширення через мережу Internet Вченою радою Дніпровського гуманітарного університету (протокол № 5 від 27.11.2025)

Агарков О.А. – доктор політичних наук, професор;
Алфьорова Т.М. – кандидат юридичних наук, доцент;
Бандурка О.М. – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;
Батюк О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України;
Бігняк О.В. – доктор юридичних наук, професор;
Грабовська Сабіна – доктор хабілітований (Жешув, Польща);
Давидюк В.М. – доктор юридичних наук, доцент;
Дубов С.М. – кандидат юридичних наук;
Ємець Л.О. – доктор юридичних наук, професор;
Ірха Ю.Б. – кандидат юридичних наук, заслужений юрист України;
Кайназарова Д.Б. – кандидат юридичних наук (Астана, Казахстан);
Калюжний Р.А. – доктор юридичних наук, професор;
Кириченко О.В. – доктор юридичних наук, професор;
Кириченко Ю.В. – доктор юридичних наук, професор;
Козін С.М. – кандидат юридичних наук;
Корнута Л.М. – кандидат юридичних наук, доцент;
Легка О.В. – доктор юридичних наук, професор;
Лежнєва Т.М. – кандидат юридичних наук, доцент;
Лимар А.П. – кандидат історичних наук, доцент;
Монаєнко А.О. – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Негодченко В.О. – доктор юридичних наук, професор;
Пеньков С.В. – доктор юридичних наук;
Петруненко Я.В. – кандидат юридичних наук, доцент;
Самойленко О.С. – кандидат юридичних наук;
Самойлов О.Є. – доктор психологічних наук, доцент;
Торяник В.М. – доктор політичних наук, професор;
Чернєй В.В. – доктор юридичних наук, професор;
Черноп'ятов С.В. – кандидат юридичних наук;
Шамара О.В. – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

© ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025
© Всеукраїнський фонд юридичної науки академіка права В.В. Сташиса, 2025
© Національна академія внутрішніх справ, 2025

ЗМІСТ

РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ І ПРАВА:
ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА КОНСТИТУЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ

БАСАРАБА Ю. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ.....3

ЗУБКОВА Л. А. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....10

КИСЛУН В. В. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПОПЕРЕДНЬОГО ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ В ДЕПУТАТИ МІСЦЕВИХ РАД УКРАЇНИ.....18

ЛИСЕНКО А. В. НАНОТЕХНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: СПЕЦИФІКА ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ 25

ОЛІЙНИК В. С. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЦИФРОВИХ ПРАВ.....32

ЦИВІЛІСТИКА

БОДНАР Т. В. ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ 38

БОРИСЕНКО С. І. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ДЖЕРЕЛО ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ ДЕЛІКТНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....45

БУЛАТ Є. А. ДО ПИТАННЯ ПРАВОЧИНІВ, ЯКІ ПОРУШУЮТЬ ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК, ВЧИНЕНИХ З МЕТОЮ, ЩО СУПЕРЕЧИТЬ ІНТЕРЕСАМ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА.....52

ДІДЕНКО Л. В. УЧАСНИКИ ПРАВОВІДНОСИН У ДОГОВОРАХ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ.....57

ЗАБОТІН В. В. ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: В АСПЕКТІ ЗАХИСТУ ГРУПОВИХ ІНТЕРЕСІВ У СПАДКОВИХ СПРАВАХ.....63

МАШКОВ К. Є. ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....83

МЕЛЬНИЧЕНКО А. В. ПРИВАТНЕ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕФОРМИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ.....91

МОРОЗ О. В. ЗМІСТ СУДОВОГО РІШЕННЯ.....101

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

ЛУКАСЕВИЧ Г. О. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ МЕЖ ПОВНОВАЖЕНЬ ВИКОНАВЦЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ.....108

НЕСВІТ О. В. ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....118

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

СІЛЬЧЕНКО С. О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ТА ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....124

ТИЩЕНКО О. В., ЧЕРНОУС С. М. ПІДТРИМАНЕ ПРОЖИВАННЯ ТА ДОГЛЯД ВДОМА ЯК БАЗОВІ СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ВРАЗЛИВИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ В УКРАЇНІ.....132

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

БАЛЮК Г. І., ВЛАСЕНКО Ю. Л. ПРАВО І ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНФЛІКТ: ПОНЯТТЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА.....141

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

БОРКО А. Л., ЗАБОЛОТНИЙ В. М. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ КОМІСІЙ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ.....149

БРАСЛАВЕЦЬ Я. Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ.....157

ГАЛУНЬКО В. В., ШИШКА Р. Б., ФЕЛИК О. В., МАХМУРОВА-ДИШЛЮК О. П., ГАЛУНЬКО В. В. СОЦІАЛЬНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ І МІСІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ВИХОДЯЧИ З ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПЕРІОДУ ЗАРОДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В ФРАНЦІЇ 167

ГОЛОВКО К. М. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВІ.....175

ГОЛОВКО Р. М. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....186

ГОРІНОВ П. В. АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ ТА ФАКТИЧНІ ДІЇ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....197

GURZHII T. O. RENEWABLE ENERGY AS A TOOL FOR REBUILDING UKRAINE'S DESTROYED ENERGY INFRASTRUCTURE.....204

ДАРАГАНОВА Н. В. РОЛЬ МІНІСТЕРСТВА ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ.....211

ЗАБОЛОТНИЙ В. М. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ КОМІСІЙ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ.....217

КОВАЛЬ М. О. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....225

КРАЙНІЙ П. І. ФЕНОМЕН ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ТА ДЕРЖАВІ ІЗРАЇЛЬ.....231

ЛЕВІЩЕНКО Д. К. СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ: ВИДИ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....240

МАЙСТЕРЧУК Є. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ.....247

МАЛІЙ К. А. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ СПОЖИВЧОГО РИНКУ.....255

МАМИРБАЄВА Д. С. ДОБРОЧЕСНІСТЬ У МИТНИХ СЛУЖБАХ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС: МЕХАНІЗМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ.....263

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

ОСАДЬКО О. О. БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА: ВЕКТОР ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ЗАСУДЖЕНИХ ВИЗНАЧИТИ СВОЄ ПРОДУКТИВНЕ МІСЦЕ В СУСПІЛЬСТВІ.....273

ПЕТЕР Г. Г., ГРИНЬКО Т. В. КРИМІНОЛОГІЧНІ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОСМІЧНІЙ СФЕРІ.....280

СІРЕНКО К. Ю., ПЕТРОВСЬКА Ю. М. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОБАЦІЇ В ЕСТОНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА ЗНИЖЕННЯ РЕЦИДИВНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....287

ТКАЧЕНКО П. І. КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ РЕЖИМУ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ.....298

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛІСТИКА

АРКУША Л. І., ЧЕРНОВ О. В., ЧІПКО Н. В. ПСИХОЛОГІЧНА ПОРТРЕТИЗАЦІЯ СЕРІЙНИХ ВБИВЦЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИЯВЛЕННЯ СТІЙКИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПОВЕДІНКИ.....304

БОНДАРЕНКО В. В. ПОНЯТТЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....312

БОРУХОВ Д. О. ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ПРОПАГАНДИ ВІЙНИ: КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....322

ВАЖИНСЬКИЙ В. М. СПОСОБИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТОРІВ.....330

ІВАНИЦЬКА О. П. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОГОЛОШЕННЯ ОСОБИ В МІЖНАРОДЖНИЙ РОЗШУК У КОНТЕКСТІ РОЗГЛЯДУ КЛОПОТАНЬ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ АБО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ..... 337

ЧЕКМАРЬОВА Л. Ю. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ АДВОКАТА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ..... 346

КРАЙНІЙ П. І.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного права
(Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича)

УДК 342.9:340.5
DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.5.1.29

ФЕНОМЕН ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ТА ДЕРЖАВІ ІЗРАЇЛЬ

Дослідження окремих інститутів адміністративного права не можливо здійснювати без відповідного методологічного інструментарію. Лише у поєднанні із надбаннями правової доктрини та практики правозастосування можна провести всебічне дослідження обраного дослідником правового феномені й за необхідності сформулювати власні пропозиції щодо удосконалення його правового регулювання. Парадигма людиноцентризму визнається та застосовується у науковому дискурсі вітчизняними та зарубіжними дослідниками публічного права задля аналізу як правової природи обраних правових інститутів та фахового прогнозування напрямків їх розвитку. У державах де життя людини визначається найвищою цінністю не лише у текстах норм Основних Законів але й відображається у публічно-правових відносинах які виникають внаслідок реалізації індивідом своїх прав та свобод, судових рішеннях які прийняті за результатами розгляду справи в межах адміністративного судочинства та законодавстві яким визначається загальний механізм реалізації прав людини забезпечується фактичне дотримання верховенства права. Гідність людини визначає напрямки правового забезпечення діяльності усієї системи органів влади. Україна та Ізраїль незважаючи на географічні, історичні, культурні та правові відмінності розвивають власні органи публічної влади для збереження свого суверенітету, територіальної цілісності та захисті осіб яка знаходиться на їх території, а особливо – своїх громадян. Для нашої країни подією яка визначила вектор розвитку органів публічної влади на основі людиноцентризму стало прийняття Конституції України 1996 року та затвердження Концепції адміністративної реформи. Ізраїльська доктрина адміністративного права розпочала свій розвиток з моменту проголошення Декларації незалежності Держави Ізраїль 1948 року та нормативного закріплення дії законодавства Підмандатної Палестини що його сформували британське загальне право, діяльність судів та доктрина. Хоча зазначені події мали місце у різних історичних періодах та стосувались, власне, української та ізраїльської моделей органів публічної влади, їх спільною ознакою є забезпечення прав і свобод людини, захист територіальної цілісності та суверенітету для кожної держави, забезпечення судового захисту у публічно-правових спорах за участю приватної особи та органів публічної влади. У світлі триваючої російсько-української війни, врахування досвіду держави яка із початку своєї незалежності перебуває у стані військових конфліктів та воєн з кількома країнами які переважають її за кількістю населення й територією позитивним є вивчення досвіду забезпечення адміністративно-правового регулювання діяльності органів

публічної влади та місце феномену людиноцентризму як визначального фактору який впливає на розвиток адміністративного права.

Ключові слова: *феномен, людиноцентризм, права людини, адміністративне право, органи публічної влади, Декларація незалежності Держави Ізраїль, Основні закони, Конституція України, Концепція адміністративної реформи в Україні.*

Krainii P. I. The phenomenon of human-centeredness and its influence on the formation of public authorities in Ukraine and the State of Israel

It is impossible to study individual institutions of administrative law without the appropriate methodological tools. Only in combination with the achievements of doctrine and law enforcement practice can a comprehensive study be conducted and proposals be formulated for improving both their legal regulation and functioning. The paradigm of human-centeredness is used in scientific discourse among domestic and foreign researchers of public law to analyze both the legal nature of individual institutions and to predict the directions of their development. In states where human life is defined as the highest value not only in the texts of the Basic Laws but also reflected in public legal relations arising from the exercise of such rights and freedoms by individuals, court decisions adopted as a result of the consideration of cases within the framework of administrative proceedings, and legislation that determines the general mechanism for the realization of human rights, the actual observance of the rule of law is implemented. Human dignity determines the direction of legal support for the activities of the entire system of government bodies. Despite their geographical, historical, cultural, and legal differences, Ukraine and Israel are developing their own public authorities to preserve their sovereignty, territorial integrity, and protect every private individual on their territory, especially their citizens. For our country, the adoption of the 196 Constitution of Ukraine and the approval of the Concept of Administrative Reform became a defining event that determined the development of public authorities according to a human-centered paradigm. The Israeli doctrine of administrative law began with the proclamation of the Declaration of Independence of the State of Israel in 1948 and the normative consolidation of the legislation of Mandatory Palestine, which was formed by the British Empire and common law. Although these events did not in any way affect the established models of public authorities, what they have in common is the protection of human rights and freedoms and the territorial integrity and sovereignty of each of them. In light of the current Russian-Ukrainian war, it is beneficial to study the experience of a state that, since the beginning of its independence, has been in a state of military conflict and war with several countries that surpass it in terms of population and territory, in order to learn from its experience in ensuring the administrative and legal regulation of public authorities and the place of the phenomenon of human-centeredness as a determining factor influencing the development of administrative law.

Key words: *phenomenon, human-centered approach, human rights, administrative law, public authorities, Declaration of Independence of the State of Israel, Basic Laws, Constitution of Ukraine, Concept of Administrative Reform in Ukraine.*

Вступ. Органи публічної влади є невід'ємною складовою системи адміністративного права та частиною механізму держави що забезпечує виконання нею відповідних функцій, у тому числі, які стосуються забезпечення належного рівня реалізації прав і свобод індивіда. Це твердження сприймається науковцями й практиками які займаються вивченням й застосуванням норм адміністративного права в зарубіжних країнах так й в Україні. Людина виступає творцем середовища де вона разом із іншими собі подібними індивідами

утворює суспільство. Лише серед собі подібних вона реалізує весь свій внутрішній потенціал не лише як біологічного виду задовольняючи базові потреби. Будучи наділеною від народження невід'ємними природними правами вона, у кооперації з іншими людьми, вона виступає й архітектором держави, системи її органів, системи законодавства. Усі ці процеси супроводжуються формуванням права оскільки формування законодавчої, виконавчої та судової гілок влади відбувається за безпосередньої участі приватних осіб. З іншого боку саме органи публічної влади одержуючи відповідний адміністративно-правовий статус нормативно закріплюють конституційну основу захисту та реалізації прав людини шляхом визначення переліку таких прав, загальних основ здійснення публічної влади, юридичної відповідальності, основ позасудового та судового захисту прав людини тощо. Феномен людиноцентризму безпосередньо впливає на формування такого стану правових відносин де людина виступає основним актором що формує правову дійсність у якій держава особі органів публічної влади забезпечує її діяльність шляхом формування правової основи для реалізації її прав і свобод.

Постановка завдання. Органи публічної влади як окремий правовий інститут розглядається західною правовою наукою як невід'ємна складова демократичної та правової держави. Саме з їх допомогою положення які містяться у низці міжнародних та європейських документів прийнятих після 1945 року у яких знайшли відображення загальновизнані права людини можуть не лише гарантуватись але й реалізовуватись та захищатись. Переважна більшість європейських країн нормативно визначили сервісну спрямованість яка полягає у забезпеченні можливостей для кожного індивіда, незалежно від їх походження, раси, мови чи кольору шкіри одержувати необхідні для своєї життєдіяльності публічні послуги. При цьому гарантується та забезпечується захист людини від дій чи бездіяльності таких органів, їх посадових осіб шляхом надання прав на участь у відповідних адміністративних процедурах які стосуються прийняття рішення що стосується саме реалізації відповідного права.

Вона наділяється таким переліком прав які унеможливлюють прийняття рішення у конкретній справі чи то без її участі чи то без інформування про прийняття відповідного рішення. Це знайшло відображення у більшості нормативних актів конституційного та адміністративного права як країн континентальної Європи так й держав у яких діє система загального права. Вітчизняна доктрина адміністративного права розвивається під впливом європейської правової традиції. Крім цього нею формується теоретична основа яка сприяє імплементації законодавства Європейського Союзу як невід'ємної складової вступу України до цієї спільноти.

Російсько-українська війна змушує переосмислювати тенденції розвитку адміністративного права, у тому числі – розвитку інституту органів публічної влади. Впродовж останніх кількох десятиліть лише дві парламентсько-президентські республіки у яких визнається та діє верховенство права та реалізується людиноцентризм у адміністративному праві зіштовхнулись із затяжними військовими конфліктами. Ними є Україна та Держава Ізраїль. Незважаючи на різні історичні передумови здобуття незалежності, формування правових систем та конституційних основ забезпечення прав людини у правовій науці цих країн простежується суттєвий вплив згадуваної вище парадигми що знаходить свій прояв як у створенні системи органів публічної влади які виконують не лише захисну та оборонну функцію але й функцію із забезпечення належного рівня захисту своїх громадян в умовах війни. Врахування ізраїльського досвіду формування власного адміністративного права, його інститутів, впливу практики Верховного Суду Ізраїлю може бути використаний українською адміністративно-правовою наукою та практикою.

Результати дослідження. Розвиток адміністративного права у окремих країнах відбувається під впливом різних факторів. Не має жодних бар'єрів задля вивчення досвіду конкретної країни та його врахування для вдосконалення окремих інститутів публічного права. Дослідження сучасного адміністративного права Ізраїлю актуальне для української доктрини адміністративного права у зв'язку з її динамічним розвитком на яку впливає триваюча війна та паралельний процес європейської інтеграції. Аналіз сучасної наукової літератури,

законодавства та судової практики дозволила сформувати висновки які демонструють істотний вплив доктрини людиноцентризму на становлення та розвиток системи органів публічної влади в Україні та Державі Ізраїль.

По-перше ізраїльська правова система та адміністративне право сформувались під впливом загального права яке діяло на територіях Підмандатної Палестини понад два десятиліття що вплинуло на формування системи органів публічної влади так й особливу роль Верховного Суду Ізраїлю як основного органу судового контролю який може не лише перевіряти рішення прийняті такими органами, але й надає громадянам Ізраїлю та жителям підконтрольних територій на які поширюється юрисдикція ізраїльських органів влади (Сектор Газа, Західний берег річки Йордан). Українська система органів публічної влади сформувалась на основі прийнятої Конституції України, затвердженої Концепції адміністративної реформи в Україні та низкою нормативних актів якими врегульовано їх діяльність. При цьому в обидвох державах визнається та застосовується принцип верховенства права (rule of law).

По-друге ізраїльська система органів публічної влади здійснює свою діяльність на підставі Основних законів та іншого законодавства що пов'язано із тим що у країні відсутня єдина конституція яка мала б закріпити конституційну основу для формування власної системи органів публічної влади, тоді як в Україні система органів публічної влади має відповідну конституційну основу та деталізується на рівні адміністративного права та законодавства.

По-третє діяльність Верховного Суду Ізраїлю як суду апеляційної інстанції щодо оскарження рішень органів влади як іншими органами так й громадянами та його функціонування як Вищого суду справедливості забезпечує необхідний рівень захисту прав людини від свавілля зі сторони органів публічної влади [1; 2]. Адміністративне судочинство, діяльність Верховного та Конституційного суду України здійснюють як судових так й конституційний контроль не впливаючи на діяльність відповідних органів публічної влади.

По-четверте реалізація прав людини забезпечується через систему створених органів публічної влади які мають відповідний адміністративно-правовий статус. На відміну від Ізраїлю де система таких органів формується під впливом судового активізму Верховного Суду та часткового виконання міжнародних конвенцій, в нашій країні діяльність таких органів формується під впливом євроінтеграційного процесу який трансформує їх адміністративно-правовий статус.

Формування системи органів публічної влади в Україні розпочалось із прийняттям Конституції України [3] та Концепції адміністративної реформи в Україні затвердженої Указом Президента України від 22.07.1998 № 810/98 [4]. Не зупиняючись на детальному аналізі конституційних та законодавчих положень якими створювались передумови для створення таких органів зауважимо що обидва документи стали знаковими для нашого суспільства та держави не лише з точки зору їх змісту але й загального розуміння того за яким вектором еволюціонуватиме українське адміністративне право та його інститути. Якщо Конституція України, крім іншого, визначила не лише конституційну основу для функціонування органів публічної влади, перелік прав людини, основи для позасудового та судового захисту але й світоглядну мега-норму за якою «людина, її життя та здоров'я, честь та гідність є найвищою соціальною цінністю» [3]. Паралельно із цим нормативне закріплення принципу верховенства права стало також вагомим досягненням вітчизняної доктрини адміністративного права [3] хоча поки що відбуваються активні дискусії для знаходження спільного знаменника в контексті його дослідження та застосування.

Як слушно зауважує С. Головатий у передмові до перекладеної українською мовою книги авторитетної та знаної праці відомого британського юриста, Лорда-головного судді Англії та Вельсу Тома Бінґема «Правовладдя»: «Певна річ, що навіть на час ухвалення Конституції в українському середовищі – як політичному, так і юридичному – ще не було повноцінного знання про те, що ж саме цей вислів означає. Звісно, його переклад з української здійснювали англійською як *the rule of law*… Проте не можна сказати, що під час тривалого

періоду укладення нової Конституції для українських проєктувальників фраза *верховенство права* означала те саме, що й для «венеційських» експертів означала фраза *the rule of law*» [5, с. 12–13]. Навіть сьогодні тривають дискусії щодо поняття та значення принципу верховенства права та його застосування у публічно-правових відносинах в українському правовому середовищі. У цьому аспекті простежується спільність у визнанні та застосуванні принципу верховенства права й ізраїльськими правниками. Більше того, після здобуття незалежності Ізраїлю якщо й існувала проблема у застосуванні верховенства права то лише у тій його частині яка стосувалась його закріплення на конституційному рівні. Зважаючи на необхідність зберегти власну державу та війну із коаліцією арабських держав яка тривала з 1948 по 1949 рр. прийняття писаної Конституції було відкладено. Незважаючи на це, принцип верховенства права як системоутворюючий принцип який є відображенням парадигми людиноцентризму що, не в останню чергу, є результатом дії та впливу загального права та діяльності судів. В України розвиток інститутів адміністративного права відбувається під впливом процесу європейської інтеграції, імплементації права ЄС де принцип верховенства права займає ключове місце. Ізраїльський досвід його застосування є тривалішим що підтверджує як діюче законодавство так й судовий активізм Верховного Суду Ізраїлю.

Як зазначає М. Кон. зберігаючи концептуальні та структурні елементи які були відображені у законодавстві сформованому під час дії британського загального права, доктрина та практика адміністративного права Ізраїлю були кардинально змінені судовим активізмом [6, с. 101]. Це відповідає положенню ст. 46 Палестинського указу Ради Міністрів від 10.08.1922 р., згідно з яким на підмандатній території діє загальне право та доктрина справедливості які діють в Англії, та з повноваженнями, які надані в межах відповідної процедури та практики якої дотримуються суди та мирові суди Англії відповідно до їх юрисдикції та повноважень, за винятком випадків коли такі повноваження, процедура та практика були або можуть бути замінені у майбутньому іншими положеннями [7]. Саме даний правовий акт виконував роль конституції для мандатної Палестини який було видано королем Георгом V.

Трирівнева судова система Ізраїлю − магістратські суди, окружні суди та Верховний суд сформувалась під впливом саме британського мандату, а після здобуття незалежності у 1948 році було прийнято Закон про право і адміністрацію. У розділі 17 Закону встановлено що діючі до моменту проголошення незалежності закони, залишаються в силі, якщо вони не суперечать принципам, закріпленим у Декларації незалежності, і не вступають у конфлікт із законами, що приймаються Кнесетом (парламентом) [8]. Таким чином на момент розгляду судами перших справ під час їх розгляду вони керувались положеннями османського права яке діяло до 1917 року, законів часу британського мандату які включають велику частину загального права та єврейське релігійне право (наприклад, звичаї які стосуються шлюбно-сімейних відносин).

Незважаючи на використання джерел права різних історичних періодів основна роль у формуванні законодавства яким регулюється діяльність системи органів публічної влади відводиться окремим законам та прецедентному праву яке розвивається з 1948 року й до нині. Документом закріплено британську модель публічного управління при якій Кнесет, теоретично, має вищий статус порівняно з іншими органами влади, але на практиці саме уряду належить головна роль. Хоча вся виконавча влада в Ізраїлі підпорядковується Кнесету (наприклад, визначення основ внутрішньої та зовнішньої політики, запровадження податків, розробка проєкту бюджет у тощо) у випадку оголошення парламентом надзвичайного стану міністрам надаються повноваження видавати укази які можуть обмежувати дію прийнятих Кнесетом законів. Тривала дія формально не скасованого надзвичайного стану з травня 1949 року посилює роль уряду порівняно з органами виконавчої влади в Україні чи інших західних країнах.

У Ізраїлі сформовано особливу систему органів публічної влади де поряд з формальним верховенством законодавчої влади існує виконавча влада, де-факто наділена широкими законодавчими повноваженнями. Поряд із цим, відсутність писаної Конституцій де були б

перелічені основні права людини створило передумови для особливого місця та ролі Верховного Суду Ізраїлю щодо контролю за діяльністю органів публічної влади з одного боку та вирішення публічно-правових спорів між індивідом та державою з другого.

У перші роки своєї діяльності Верховний Суд Ізраїлю як Вищий суд справедливості, навіть за обставин, які відтермінували прийняття Основних законів загалом а тих які стосуються прав людини зокрема (останні прийнято у 1992 та 1994 роках відповідно – авт.) визнав права людини ключовими елементами публічної сфери. Цього було досягнуто, завдяки суворому правилу законності, встановленому суддями, згідно з яким втручання в права людини вимагало чіткого законодавчого дозволу та не могло спиратися на загальний надання повноважень. У цьому аспекті знаковою є справа Bejerano v. Police Minister від 10.02.1949 року яка стосувалась стосувалася оскарження заборон діяльності осіб які здійснювали професійну діяльність щодо складання на надсилання запитів до Департаменту транспорту Тель-Авівського округу. Позивачі мали необхідні ліцензії на здійснення офіційного супроводу у вказаних вище установах впродовж тривалого часу. Один працював понад 20 років, інший – до 10 років. Вони діяли як агенти своїх клієнтів які були власниками автомобілів. Серед послуг які ними надавались були заповнення та надсилання офіційних запитів до відповідних установ; пригін автомобіля на здійснення інспекційних заходів; сплата необхідних податків та інших формальних дій, пов'язаних з отриманням водійських прав або номерних знаків від Департаменту транспорту. На початку травня 1948 року Позивачам заборонили вхід до офісів Департаменту транспорту Тель-Авівського округу та, відповідно, заборонили займатися їхнім бізнесом.

Суд встановив що кожна особа наділена правом на зайняття професійною діяльністю (freedom of occupation) чи здобути професію яку вона вільно обирає. Це право нею реалізується до того часу поки така діяльність чи професія не будуть заборонені законом. Право на здійснення професійної діяльності щодо складання документів та представлення осіб у органах публічної влади випливає не із одержаної ліцензії на здійснення такої діяльності, а із природного права кожної особи шукати відповідні засоби до існування і стануть джерелом доходу. Якщо законодавчим органом застосовано обмеження чи визначено чіткі попередні умови для заняття професійною діяльністю (наприклад, адвокатська діяльність, медична практика, експертна діяльність оцінювача), то така професійна діяльність не здійснюється до того часу поки необхідні умови не будуть дотримані (наприклад, одержання ліцензії).

Якщо закон не забороняє конкретної діяльності (у цій справі вона полягає у представленні інтересів своїх клієнтів у органі публічної влади), яку обрали Позивачі, і не встановлює для них попередніх умов, вони мають право займатися нею, і їх не можна зупинити, якщо таке обмеження не санкціоноване законом. Водночас, публічні службовці та органи не можуть втручатися у заняття такою діяльністю, якщо лише вона не заборонена законом.

Судом проведено важливе розмежування між вимогою вчинити певну дію та вимогою про припинення та утримання від певної дії. У разі запиту на припинення конкретної дії, що завдає шкоди заявнику, заявник повинен довести, що він наділений правом робити те, що він прагне робити. Натомість, державний службовець повинен довести, що його дія, спрямована на запобігання здійсненню цього права, є законною. Державний службовець не може перешкоджати роботі агента, що діє за правом і за винагороду, шляхом адміністративних дій без розслідування та експертизи. Політика, застосована проти позивачів, була визнана порушенням одного з основних прав громадянина – права на працю.

Неможливість прийняття Конституції у зв’язку із початком першої арабо-ізраїльської війни, формування власної системи законодавства яка визначала б правові основи функціонування системи органів публічної влади істотно вплинуло на місце та роль яку відіграє Верховний Суд Ізраїлю як в частині нагляду за законністю процедур прийняття рішення органами публічної влади, так й розгляду справ про спори між ними та позовів від приватних осіб які оскаржують діяльність таких органів.

В цей самий час Першим Кнесетом приймається Закон про перехідний період від 15 лютого 1949 року. Саме з цього моменту слід вести відлік формування нормативної

основи закріплення правового статусу органів публічної влади: Уряду, Кнесету та Президента. Закон складався із 4 розділів якими встановлювались загальні засади функціонування вище перелічених органів. Наприклад, Розділ 1 «Кнесет» встановлював назву законодавчого органу; визначав закон як вид законодавчого акту що його приймає Кнесет; обов'язкове підписання законів Президентом Ізраїлю за винятком випадків коли такий нормативний акт стосується повноважень Президента; визначено офіційне друковане видання у якому відбувається опублікування прийнятого закону (Reshumot) протягом 10 днів з дня його прийняття Кнесетом тощо.

Розділ 2 «Президент Держави» встановлював правові основи набуття особою такого адміністративно-правового статусу, термін його повноважень, процедуру складення присяги, його повноваження та інше. Розділ 3 та 4 закріплюють правовий статус Уряду, визначають порядок його діяльності, підзвітності та окремі перехідні положення [9]. Діюча в Ізраїлі система органів публічної влади з певними змінами діє й сьогодні. Незважаючи на відсутність писаної Конституції, Кнесетом прийнято наступні Основні закони які тією чи іншою мірою забезпечують правове регулювання функціонування окремих органів влади: Основний закон: Кнесет (1958), Основний закон: Президент держави (1964), Основний закон: судова влада (1984), Основний закон: Державний контролер (1988), Основний закон: Уряд (2001).

Як зауважує М. Кон, суд поступово розширював свій розгляд, по-перше, відкинувши концепції абсолютної дискреції та постановивши, що всі форми дискреції підлягають перегляду; по-друге, практично ліквідувавши порогові підстави правоздатності та можливості судового розгляду, по-третє, запровадивши сильну версію балансування в контексті прав людини, і, нарешті, створивши нову цілеспрямовану теорію тлумачення, згідно з якою всі статути охоплюють загальні конституційні принципи як частину своїх законодавчих цілей [5, с. 110]. Основні закони не передбачають повноважень для Верховного Суду Ізраїлю щодо скасування нормативних актів через неконституційність останніх. Проте у справі United Mizrahi Bank v. Migdal Cooperative Village від 9 листопада 1995 року визначено що ці повноваження, формально, походять від повноважень Кнесету приймати закони, яке має особливий конституційний статус (рішення приймається переважною більшістю), текстуально вбудоване в обмежувальні положення та положення, згідно з яким «всі державні органи зобов'язані поважати права, передбачені цим Основним законом», що тлумачиться як таке, що застосовується до всіх гілок влади, включаючи судову [11].

Українська доктрина адміністративного права формувалась в дещо інших умовах: здобуття незалежності відбулось без військового конфлікту; перше десятиліття незалежності представники науки та практики обговорювали різні варіанти розвитку конституційного та адміністративного права. Прийняття Конституції України та затвердження Концепції адміністративної реформи в Україні як зазначалось у дослідженні вище закріплювали положення людиноцентризму, проте вказана парадигма не отримала зовнішнього вираження через продовжений вплив пострадянського доктрини права й законодавства яке діяло на території нашої держави. Поступовий перехід від здійснення державного управління яке мало на меті обслуговування та забезпечення функціонування виключно органів влади до публічно-сервісного концепту де саме органи публічної влади забезпечують не лише власну діяльність але права і свободи приватної особи. У науковий обіг вводиться нова термінологія, утворюються нові інститути, запроваджується адміністративна юстиція тощо.

Людиноцентризм в українському правничому науковому середовищі не знайшов великої кількості прихильників серед вітчизняних правників які займались вивченням публічного права. Проте, зміни які відбувались у суспільстві, поступовий євроінтеграційний поступ, Помаранчова революція, Революція Гідності та російсько-українська війна мали істотний вплив на адміністративне право загалом та його інститути зокрема. Це відображається й у наукових дослідженнях які стосуються різних аспектів публічно-правових відносин між приватною особою та органами публічної влади або ж між такими органами публічної влади. Якщо ізраїльське суспільство та новостворена держава мала необхідну основу

для створення нової правової системи яка формувалась під впливом загального права, діяльності британських судів та правової доктрини, то українські дослідники адміністративного права відносно нещодавно почали активно досліджувати окремі інститути цих галузей через призму принципу верховенства права та парадигми людиноцентризму.

Одним із перших науковців який звернув увагу на необхідність впровадження людиноцентризму в адміністративне право був В.Б. Авер'янов який наполягав на реалізації людиноцентристської ідеології у якій «…держава повинна, умовно кажучи, «служити» інтересам громадян (тобто діяти на «благо людини») шляхом всебічного забезпечення пріоритету її прав, свобод та законних інтересів у сфері діяльності публічної адміністрації» [12, с. 10–12].

На думку Батанова О.В. людиноцентризм є «… механізмом організації та функціонування муніципальної влади, суб'єкти якої (так само як і українська держава, її органи та посадові особи) мають слугувати кожній людині окремо незалежно від ознак: раси, майнового стану, статті, політичних уподобань та будь-яких інших ознак та полягає у забезпеченні соціально-правової трансформації територіальних громад та її легітимних представників, результатом якої стане «перетворення» приватних осіб на вільних жителів – членів територіальних громад; звільнення приватних осіб від думки про те, що вони лише «гвинтики» державного механізму; сприяння виробленню насамперед норм муніципального права, які зобов'язували б органи та посадових осіб місцевого самоврядування ефективно та послідовно «служити» інтересам приватних осіб жителів – членів територіальних; стати сполучною ланкою між принципом верховенства права та його реалізацією на практиці…» [13, с. 35].

З точки зору ціннісного-світоглядного орієнтиру формування понятійного апарату адміністративного права пропонує аналізувати людиноцентризм Федорук Н.С. Вчена резонно зауважує що «Публічна влада постіндустріальної держави вже не односторонній примус держави, а повноваження конкретного суб'єкта на здійснення певних дій чи прийняття рішень, необхідність яких визнана більшістю учасників суспільних відносин, в яких застосовуються владні повноваження» [14, с. 67]. Таке твердження відповідає сучасним тенденціям розвитку адміністративного права у яких система органів публічної влади спрямовує свою діяльність для забезпечення та реалізації прав і свобод приватної особи. Простежується тенденція до прийняття законодавства яким закріплюється сервісно-орієнтована складова діяльності кожної посадової особи у конкретній ситуації за участі індивіда. При цьому такі подібності спостерігаються в українському та ізраїльському адміністративному праві.

Тобто, людиноцентризм впливає на формування сучасного адміністративного права де система органів публічної влади спрямовує свою діяльність на забезпечення публічно-сервісної складової у своїй діяльності де окремий індивід отримує можливість отримати відповідний рівень правового захисту у публічно-правових відносинах. І не має різниці чи це можливість громадянина оскаржувати рішення державного реєстратора щодо відмови у реєстрації нерухомості та внесення відомостей до реєстру чи це притягнення мешканця селища за порушення правил паркування до адміністративної відповідальності. У таких ситуаціях така особа повинна мати однаковий рівень захисту своїх прав та свобод у відносинах з органами публічної влади чи їх посадовими особами. Подібні тенденції впливу цієї парадигми чітко простежується в українському та ізраїльському адміністративному праві.

Висновки. На нашу думку, вивчення досвіду ізраїльської держави що стосується забезпечення реалізації прав і свобод індивіда, захисту його прав у випадку дій чи бездіяльності органів публічної влади, а також роль яка виконується судовою ланкою під час здійснення судового контролю матиме позитивне значення для вітчизняних науковців, законодавців та практиків. Дві абсолютно різні за місцем розташування, умовами одержання незалежності, кількістю населення та територією формують свої органи публічної влади на основі визнання людини найвищою соціальною цінністю, а відтак й людиноцентризму.

Парадигма людиноцентризму впливає на формування та функціонування правових інститутів в адміністративному праві України та Ізраїлю. В першому випадку це проходить

під впливом інтеграції до ЄС та російсько-українською війною яка пришвидшує такі зміни. В другому випадку війна за незалежність спонукала до швидкого формування відповідних правових інститутів з огляду на складність ситуації в якій опинився Ізраїль та багату спадщину у сфері адміністративного права та діяльності судів які після себе залишила Велика Британія. Хоча різниця у окремих аспектах функціонування органів публічної влади може бути разюча, основу для їх розвитку є феномен людиноцентризму. Його впровадження в умовах воєнного стану як в Україні так й Ізраїлі свідчить про те що діючі особливі правові режими можуть бути каталізаторами суттєвих змін та перетворень як в адміністративному праві загалом так й адміністративному зокрема.

Список використаних джерел:

1. Basic-law: freedom of occupation. (Originally adopted in 5754-1994). URL: https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawOccupation.pdf (дата звернення: 22.09.2025).

2. Basic-law: human dignity and liberty (Originally adopted in 5752 – 1992). URL: https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawLiberty.pdf (дата звернення: 22.09.2025).

3. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 22.09.2025).

4. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98 : станом на 28 трав. 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text (дата звернення: 22.09.2025).

5. Cohn Margit. Pure or Mixed? The Evolution of Three Grounds of Judicial Review of the Administration in British and Israeli Administrative Law. Journal of Comparative Law. 2012. 6(1). 86. P. 86–114.

6. Том Бінґем. Правовладдя. / за заг. ред. Сергія Головатого; переклад з англ. В. Кастеллі та Д. Шкрьоби; передмова до українського видання Сергія Головатого. – Київ: 2024. – 256 с.

7. Palestine Order in Council, 1922. *Economic Cooperation Foundation.* URL: https://ecf.org.il/media_items/1468 (date of access: 22.09.2025).

8. Currency Ordinance No. 19 OF 5708-1948. URL: https://main.knesset.gov.il/EN/About/History/Documents/kns0_currency_eng.pdf (дата звернення: 23.09.2025).

9. Bejerano v. Police Minister | Cardozo Israeli Supreme Court Project. *Cardozo Israeli Supreme Court Project*. URL: https://versa.cardozo.yu.edu/opinions/bejerano-v-police-minister (date of access: 22.09.2025).

10. Transition Law. 5709-1949. URL: https://main.knesset.gov.il/EN/About/History/Documents/kns1_transition_eng.pdf (дата звернення: 23.09.2025).

11. United Mizrahi Bank v. Migdal Cooperative Village | Cardozo Israeli Supreme Court Project. *Cardozo Israeli Supreme Court Project*. URL: https://versa.cardozo.yu.edu/opinions/united-mizrahi-bank-v-migdal-cooperative-village (date of access: 23.09.2025).

12. Батанов О.В. Людина і муніципальне право: взаємозв'язок та розвиток. *Часопис Київського університету права.* 2023/2. С. 32–37.

13. Авер'янов В.Б. Нова доктрина українського адміністративного права на етапі становлення. *Актуальні проблеми держави і права.* 2007. С. 10–16.

14. Федорук Н.С. Людиноцентризм як ціннісно-світоглядний орієнтир реформування понятійного апарату адміністративного права. *Приватне та публічне право.* 2022. №1. С. 67–72.

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025
Дата публікації: 28.11.2025